

**EXPLOITATION OF CULTURAL RESOURCES IN SUSTAINABLE
TOURISM DEVELOPMENT IN TUYEN QUANG PROVINCE**

Le Thi Bich Thuy

Ho Chi Minh National Academy of Politics, Viet Nam

Email address: Lebichthuyhcm@gmail.com

<https://doi.org/10.51453/2354-1431/2023/927>

Article info

Received: 12/01/2023

Revised: 15/02/2023

Accepted: 15/03/2023

Keywords:

*Cultural resources,
tourism development,
Tuyen Quang province.*

Abstract:

The rich and diverse cultural heritage potential is an important cultural resource for building and developing characteristic tourism products. Over the past years, Tuyen Quang province has devoted resources to preserve and promote cultural heritage, utilizing cultural resources to build and develop unique tourism products to attract domestic and international tourists. This article outlines the potential of cultural resources in tourism development and some tourism products currently being built, developed and improved by the province; to then propose solutions to further consolidate, develop and enhance the quality of tourism products to meet the diverse needs of tourists.

KHAI THÁC NGUỒN LỰC VĂN HÓA TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH BỀN VỮNG TỈNH TUYÊN QUANG

Lê Thị Bích Thủy

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Việt Nam

Địa chỉ email: lebichthuyhcm@gmail.com

<https://doi.org/10.51453/2354-1431/2023/927>

Thông tin bài viết

Ngày nhận bài: 12/01/2023

Ngày sửa bài: 15/02/2023

Ngày duyệt đăng: 15/03/2023

Từ khóa:

Nguồn lực văn hóa, phát triển du lịch, tỉnh Tuyên Quang.

Tóm tắt

Tiềm năng di sản văn hóa đa dạng, phong phú là nguồn lực văn hóa quan trọng để xây dựng, phát triển những sản phẩm du lịch đặc trưng. Trong những năm qua, tỉnh Tuyên Quang đã tập trung nguồn lực bảo tồn và phát huy di sản văn hóa, khai thác nguồn lực văn hóa để xây dựng và phát triển sản phẩm du lịch đặc sắc thu hút khách du lịch trong nước và quốc tế. Bài viết khái quát tiềm năng nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch và một số sản phẩm du lịch đang được tỉnh tiếp tục đầu tư xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng. Từ đó đề xuất một số giải pháp để xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch nhằm đáp ứng nhu cầu đa dạng của du khách.

1. Mở đầu

Du lịch đã trở thành một trong những ngành kinh tế dịch vụ phát triển nhanh nhất và lớn nhất trên thế giới, góp phần vào sự phát triển và thịnh vượng của nhiều quốc gia. Hiện nay, du lịch trở thành phương thức mà nhiều quốc gia đang đầu tư, khai thác tối đa yếu tố kinh tế của các giá trị văn hóa, phát triển du lịch văn hóa để **phát huy sức mạnh mềm của văn hóa**. Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16/01/2017 của Bộ Chính trị về **phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn** quán triệt mục tiêu: “Phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn là định hướng chiến lược quan trọng để phát triển đất nước, tạo động lực thúc đẩy sự phát triển của các ngành, lĩnh vực khác”. **Đồng thời, tài nguyên văn hóa cũng chính là nguồn lực để phát triển du lịch bền vững**. Tại Đại hội lần thứ XIII của Đảng, Đảng ta tiếp tục nhấn mạnh: “Gắn phát triển văn hóa với phát triển du lịch, đưa du lịch thành một ngành kinh tế mũi nhọn, đồng thời bảo vệ, giữ gìn tài nguyên văn hóa cho

các thế hệ mai sau.” [2; 145-146] Trong *Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn 2030*, du lịch văn hóa được xác định là một trong những ngành phát triển công nghiệp văn hóa. Với tiềm năng di sản văn hóa phong phú, việc khai thác các giá trị văn hóa trở thành những sản phẩm du lịch hấp dẫn là nguồn lực quan trọng để phát triển du lịch bền vững.

Tuyên Quang là tỉnh miền núi phía Bắc, có vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên thuận lợi và giàu bản sắc văn hóa với sự đa dạng, phong phú của các tộc người. Trong những năm qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh, Tuyên Quang đã có bước phát triển khá mạnh mẽ trên nhiều lĩnh vực. Tại Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Tuyên Quang lần thứ XVII, nhiệm kỳ 2020-2025 đã đề ra mục tiêu “đưa tỉnh Tuyên Quang phát triển khá, toàn diện, bền vững trong khu vực miền núi phía Bắc”. Trong đó, Đảng bộ tỉnh đã xác định phương hướng “khai thác tiềm năng, nguồn lực tập trung phát triển mạnh du lịch

và các ngành dịch vụ” và một trong ba khâu đột phá là “Phát huy tiềm năng, đẩy mạnh phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh.” Là vùng đất có rất nhiều tiềm năng, lợi thế về tài nguyên du lịch văn hóa với 658 di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh, 425 di sản văn hóa phi vật thể của các dân tộc, tỉnh Tuyên Quang xác định đây là nguồn lực văn hóa quan trọng để phát triển du lịch “trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh”, [13] góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội bền vững.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp tiếp cận liên ngành văn hóa học, phương pháp thu thập tài liệu thứ cấp, phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu thứ cấp về nguồn lực văn hóa trong khai thác, phát triển du lịch tỉnh Tuyên Quang. Kế thừa kết quả các công trình nghiên cứu đã đạt được, bài viết tập trung khái quát giá trị di sản văn hóa tiêu biểu của tỉnh Tuyên Quang, đánh giá thực trạng khai thác phát huy những nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch và đề xuất những giải pháp cơ bản khai thác nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch bền vững tỉnh Tuyên Quang.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Khái quát nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch

Tuyên Quang là tỉnh thuộc vùng trung du - miền núi phía Bắc, được thiên nhiên ban tặng nhiều danh lam, thắng cảnh độc đáo, hấp dẫn, nổi bật như: Danh lam thắng cảnh quốc gia đặc biệt khu bảo tồn thiên nhiên Na Hang - Lâm Bình với diện tích bảo vệ trên 61.300 ha, trong đó có 8.000 ha vùng lòng hồ, thuộc địa bàn 2 huyện Na Hang và Lâm Bình. Đây là khu bảo tồn có hệ sinh thái đa dạng với nhiều loài động, thực vật quý hiếm và hệ thống hang động độc đáo. Bên cạnh đó những cánh rừng nguyên sinh trong khu bảo tồn thiên nhiên Tát Kê - Bản Bung thuộc huyện Na Hang và khu bảo tồn thiên nhiên Cham Chu thuộc huyện Hàm Yên có nhiều hệ động thực vật quý hiếm như: Voọc mũi hếch, đing, lim, sên, táu,... Địa hình tỉnh Tuyên Quang được kiến tạo đặc biệt đã kiến tạo nên những dãy núi non hùng vĩ, nhiều hang động kỳ thú và hệ thống sông suối, thác nước được phân bố đều giữa các vùng: Động Tiên, hồ Thái Sơn (huyện Hàm Yên), thác Bản Ba, hang Bó Ngoặng (huyện Chiêm Hóa), thác Nặm Me, thác Khuổi Nhi, hang Khuổi Pín, suối khoáng nóng Mỹ Lâm,....

Tuyên Quang là vùng đất sinh sống của 22 cộng đồng dân tộc như Kinh, Tày, Dao, Mông, Sán Chay, Nùng, Sán Diu, Pà Thẻn, La Chí, Cao Lan, Ngái, Mường, Giáy, Pu Péo, Hoa,... Trong quá trình tồn tại và phát triển, mỗi cộng đồng dân tộc nơi đây đã sáng tạo nên những di sản văn hóa vật thể, phi vật thể riêng biệt, đa dạng góp phần làm phong phú kho tàng văn hóa dân gian của các dân tộc Việt Nam. Đến nay, trên địa bàn tỉnh có 12 di sản văn hóa phi vật thể được đưa vào danh mục Di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia, bao gồm: Lễ hội Lồng tồng dân tộc Tày; Lễ cấp sắc dân tộc Dao; Lễ hội Đền Hạ, Đền Thượng, Đền Ý La; Hát then dân tộc Tày; Hát Soọng cô dân tộc Sán Diu; Hát sinh ca dân tộc Cao Lan; Lễ hội Đình Thọ Vực, xã Hồng Lạc, huyện Sơn Dương; kéo co truyền thống tỉnh Tuyên Quang; Nghệ thuật trang trí trên trang phục truyền thống của người Dao Đỏ, huyện Sơn Dương, Hàm Yên, Chiêm Hóa, Na Hang, Lâm Bình; Hát Páo dung dân tộc Dao; Lễ Đại Phan của người Sán Diu và nghệ thuật trang trí trên trang phục của người Mông Hoa tại các huyện Lâm Bình, Hàm Yên, Chiêm Hóa, Na Hang, Yên Sơn. Trong đó, ngày 12/12/2019 “Thực hành hát Then của người Tày, Nùng, Thái Việt Nam” đã được UNESCO công nhận là di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại. Bên cạnh đó, Tuyên Quang cũng là nơi lưu giữ nhiều công trình kiến trúc cổ như: Bia Bảo Ninh Sùng Phúc được công nhận là bảo vật quốc gia,... Nhiều di tích được xếp hạng là di tích quốc gia như: Thành Tuyên Quang, thành Nhà Bàu, đền Hạ, đền Thượng, đền Ý La, đền Pú Bảo, chùa Lang Đạo,...

Trong lịch sử đấu tranh, bảo vệ và xây dựng đất nước, tỉnh Tuyên Quang được Trung ương Đảng và Bác Hồ hai lần chọn làm Thủ đô lãnh đạo cách mạng, đó là: “Thủ đô Khu giải phóng” lãnh đạo thành công cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945 và “Thủ đô kháng chiến” lãnh đạo thành công cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp. Trong thời kỳ kháng chiến, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sống, làm việc gần 6 năm và có 65 bộ, ban, ngành, cơ quan Trung ương (13/14 bộ và cơ quan ngang bộ) đóng trụ sở trên địa bàn tỉnh. Với nhiều sự kiện lịch sử trọng đại của cách mạng và dân tộc Việt Nam, tỉnh Tuyên Quang được ví như “bảo tàng cách mạng” của cả nước và là kho tư liệu vô giá như: “Hội nghị toàn quốc của Đảng và Quốc dân Đại hội Tân Trào, tiền thân của Quốc hội hiện nay, tán thành chủ trương tổng khởi nghĩa, thành lập Ủy ban Giải phóng

dân tộc, tức Chính phủ lâm thời do đồng chí Hồ Chí Minh làm Chủ tịch, thông qua Mười chính sách lớn của Việt Minh; khai sinh Quốc kỳ, Quốc ca của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nay là nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Dưới bóng đa Tân Trào lịch sử, đồng chí Võ Nguyên Giáp đọc Bản Quân lệnh số 01 chỉ huy đơn vị Giải phóng quân tiến về Hà Nội, mở đầu cho thắng lợi Cách mạng Tháng Tám năm 1945 của dân tộc. Tỉnh Tuyên Quang còn tự hào là nơi tổ chức Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng tại xã Kim Bình, huyện Chiêm Hóa. Đây là đại hội đầu tiên của Đảng được tổ chức ở trong nước sau khi thành lập và đến nay là đại hội duy nhất được tổ chức ngoài Thủ đô Hà Nội; Đại hội thống nhất Việt Minh - Liên Việt; Đại hội chiến sĩ thi đua và cán bộ gương mẫu toàn quốc lần thứ nhất,...” [2]

Trong những năm qua, tỉnh Tuyên Quang luôn quan tâm bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của các cộng đồng dân tộc. Tỉnh Tuyên Quang đã tiến hành kiểm kê các di sản văn hóa trên địa bàn toàn tỉnh và phục dựng, duy trì, phát triển các lễ hội truyền thống của các cộng đồng dân tộc. Hiện nay, tỉnh Tuyên Quang có 658 di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh bao gồm 474 di tích lịch sử, 127 di tích văn hóa và 57 danh lam thắng cảnh. Trong đó, 182 di tích đã được xếp hạng cấp quốc gia và 259 di tích được xếp hạng cấp tỉnh. Đặc biệt, tỉnh có 3 di tích và danh thắng được xếp hạng là di tích quốc gia đặc biệt, gồm: Khu di tích quốc gia đặc biệt Tân Trào (huyện Sơn Dương), Khu di tích quốc gia đặc biệt Kim Bình (huyện Chiêm Hóa), Khu danh lam thắng cảnh quốc gia đặc biệt Na Hang - Lâm Bình. Đồng thời, nhiều lễ hội truyền thống của các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh được duy trì tổ chức như: Lễ hội Lồng Tông (thị trấn Na Hàng, xã Đà Vị, xã Yên Hoa, xã Sơn Phú, xã Năng Khả (huyện Na Hang), xã Lăng Can, xã Thượng Lâm (huyện Lâm Bình), xã Kim Bình, xã Phú Bình (huyện Chiêm Hóa); Lễ hội cầu May (đình Hồng Thái); Lễ hội cầu Mùa của dân tộc Tày (đình Tân Trào, xã Tân Trào); Lễ hội Đằm Mây của dân tộc Dao; Lễ hội đình Như Xuyên (xã Đồng Quý, huyện Sơn Dương); Lễ hội đình Giếng Tanh (xã Kim Phú, huyện Yên Sơn); Lễ hội đình Song Lĩnh (xã Lưỡng Vượng, thành phố Tuyên Quang); Lễ hội Nhảy lửa của dân tộc Pà Thẻn (xã Hồng Quang, huyện Lâm Bình); Lễ hội đình Minh Cầm của dân tộc Cao Lan,...

Đặc biệt, từ năm 2014 đến nay, tỉnh Tuyên Quang đã duy trì tổ chức Lễ hội Thành Tuyên và được sách Kỷ lục Guinness Việt Nam xác lập là “Lễ hội có nhiều mô hình đèn lồng nhất Việt Nam”, “Mâm cỗ Trung thu lớn nhất Việt Nam”, “Cặp đèn lồng lớn nhất Việt Nam”,... Trong tham luận *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa: nguồn lực phát triển kinh tế - xã hội bền vững*, tỉnh Tuyên Quang đã khẳng định: “Các di sản văn hóa phi vật thể phong phú, đa dạng với nhiều sắc thái đặc sắc, hấp dẫn chính là nguồn lực văn hóa giàu giá trị, tạo nên những sản phẩm du lịch riêng có, thu hút khách du lịch. Các huyện, thành phố trên địa bàn tỉnh đã tích cực khai thác, bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc và đã hình thành một số điểm thu hút đông đảo khách du lịch tham quan, trải nghiệm.”[11] Trong bài viết *Bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa, chuyển hoá thành nguồn lực quan trọng cho phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Tuyên Quang trong giai đoạn mới*, tác giả đánh giá thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa của cộng đồng các dân tộc thiểu số ở tỉnh Tuyên Quang và cho rằng đây là nguồn lực văn hóa quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Tuyên Quang trong thời gian tới. Từ đó, tác giả đề xuất một số giải pháp cơ bản để bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa, chuyển hóa thành nguồn lực phát triển kinh tế - xã hội bền vững của tỉnh Tuyên Quang.[2]

Bên cạnh đó, tỉnh cũng chú trọng đầu tư hỗ trợ việc giữ gìn tiếng nói, chữ viết của các dân tộc thiểu số. Công tác sưu tầm, nghiên cứu, khai thác các chất liệu dân gian trong sáng tác và biểu diễn nghệ thuật chuyên nghiệp phục vụ đồng bào dân tộc thiểu số thường xuyên được đổi mới và nâng cao chất lượng, góp phần tạo môi trường sáng tạo và truyền bá các loại hình văn hóa nghệ thuật truyền thống, đáp ứng nhu cầu thụ hưởng văn hóa ngày càng cao, đa dạng của nhân dân các dân tộc trong tỉnh. Hiện nay, “toàn tỉnh có 138/138 xã, phường, thị trấn có đội văn nghệ quần chúng; trên 2.600 đội văn nghệ quần chúng thôn, bản, tổ dân phố; các cơ quan, đơn vị, trường học; lực lượng vũ trang,... được duy trì hoạt động thường xuyên, bình quân mỗi năm biểu diễn trên 10.300 buổi phục vụ quần chúng nhân dân.” [3] Trên địa bàn tỉnh có “trên 200 câu lạc bộ đàn hát dân ca và bảo tồn văn hóa dân tộc; trên 70 câu lạc bộ hát Then - đàn Tính; 6 câu lạc bộ hát Páo Dung của dân tộc Dao; 13 câu lạc bộ hát Sinh Ca của dân tộc Cao Lan,...

Bên cạnh các câu lạc bộ bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, toàn tỉnh hiện có 2 nghệ nhân nhân dân và 8 nghệ nhân ưu tú, là những người nắm giữ, thực hành và truyền dạy di sản văn hóa phi vật thể, có nhiều nỗ lực cống hiến, góp phần tích cực trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa phi vật thể của các dân tộc trong cộng đồng. Chú trọng xây dựng không gian sinh hoạt văn hóa cộng đồng, tạo điều kiện cho các di sản văn hóa có môi trường tốt nhất để duy trì, phát triển. Giai đoạn 2015 - 2020, tỉnh chủ trương xây dựng nhà văn hóa thôn, tổ dân phố gắn với sân thể thao và khuôn viên, theo phương châm “Nhà nước hỗ trợ, nhân dân làm”. Đến nay, đã xây dựng được 1.183 nhà văn hóa; phấn đấu đến năm 2025 toàn tỉnh có trên 1.400 nhà văn hóa, thôn, tổ dân phố đạt chuẩn theo quy định của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, đạt trên 80%.” [2]

Hàng năm, tỉnh Tuyên Quang đã tiến hành sưu tầm từ 400-500 hiện vật, tài liệu của cộng đồng các dân tộc thiểu số để trưng bày tại bảo tàng tỉnh. Để đáp ứng nhu cầu nghiên cứu, tham quan, tỉnh Tuyên Quang đã đầu tư cải tạo, nâng cấp Bảo tàng tỉnh Tuyên Quang. “Hiện nay, tổng số tài liệu, hiện vật trong kho cơ sở và các gian trưng bày tại Bảo tàng là: 24.455 tài liệu, hiện vật (trong đó có 15.740 hiện vật và 8.715 tài liệu); nâng cao chất lượng công tác kiểm kê hiện vật, đồng thời tăng cường việc ứng dụng tin học vào hoạt động của ngành, thông qua việc xây dựng, tập huấn sử dụng phần mềm Quản lý thông tin hiện vật. Hiện nay có 18.000 hiện vật được nhập thông tin trên phần mềm quản lý, phục vụ tốt cho công tác kiểm kê, tra cứu, lưu giữ, khai thác thông tin.” [4]

Tiềm năng di sản văn hóa đa dạng và phong phú chính là nguồn lực văn hóa quan trọng để xây dựng những sản phẩm du lịch hấp dẫn, tạo nền tảng thúc đẩy phát triển và đưa du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng, đóng góp chung vào phát triển kinh tế - xã hội bền vững của tỉnh Tuyên Quang.

3.2. Phát triển sản phẩm du lịch văn hóa tỉnh Tuyên Quang

Trong thời gian qua, nhận thức rõ vai trò quan trọng của văn hóa trong phát triển kinh tế - xã hội, Đảng bộ tỉnh Tuyên Quang luôn quan tâm chỉ đạo xây dựng và thực hiện đồng bộ quy hoạch, kế hoạch về bảo tồn, tôn tạo, phục hồi và phát huy giá trị văn hóa. Nghị quyết

Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Tuyên Quang lần thứ XV, XVI đã xác định phát triển du lịch là một trong những lĩnh vực đột phá để phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Từ đó, Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh ban hành Kết luận, Chương trình, kế hoạch, đề án, dự án thực hiện và triển khai đồng bộ nhiều giải pháp phát triển du lịch phù hợp với điều kiện thực tiễn của từng địa phương, từng thời điểm nhằm phát huy được tiềm năng, thế mạnh của từng địa phương. Đồng thời, xây dựng và phát triển nhiều sản phẩm du lịch nổi trội của tỉnh để đáp ứng nhu cầu đa dạng của du khách. Đồng thời, đẩy mạnh công tác xúc tiến, quảng bá hình ảnh di sản văn hóa Tuyên Quang, dẫn tạo dựng hình ảnh của điểm đến, các khu du lịch và điểm du lịch nên lượng du khách đến các khu, điểm du lịch ngày càng tăng. Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII khẳng định: “Phát huy tiềm năng, đẩy mạnh phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh” là một trong ba khâu đột phá về phát triển kinh tế - xã hội trong nhiệm kỳ 2020 - 2025. Đồng thời, xác định: “Tiếp tục thực hiện đồng bộ các nhiệm vụ xây dựng và phát triển văn hóa, con người. Phục hồi, tôn tạo và phát huy giá trị các di tích lịch sử, văn hóa gắn với phát triển du lịch”. [12] Để cụ thể hóa mục tiêu, nhiệm vụ đó, ngày 16/6/2021, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh đã ban hành Nghị quyết số 29-NQ/TU về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh. Trên cơ sở đó, Ủy ban nhân dân tỉnh Tuyên Quang đã xây dựng, ban hành các cơ chế, chính sách hỗ trợ, tạo môi trường thuận lợi cho phát triển du lịch như Quyết định số 658/QĐ-UBND ngày 29/10/2021 phê duyệt Đề án tổng thể truyền thông về du lịch tỉnh Tuyên Quang giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030,...

Với tiềm năng du lịch phong phú, đa dạng cùng với sự nỗ lực của cả hệ thống chính trị, cộng đồng doanh nghiệp và nhân dân, tỉnh Tuyên Quang đã tập trung nguồn lực bảo tồn và phát huy di sản văn hóa, khai thác nguồn lực văn hóa để xây dựng và phát triển sản phẩm du lịch riêng có thu hút khách du lịch trong nước và quốc tế như: Du lịch văn hóa - lịch sử; du lịch sinh thái và nghỉ dưỡng; du lịch cộng đồng; du lịch lễ hội; du lịch tâm linh,... Đồng thời, không ngừng nâng cao hiệu quả xúc tiến, quảng bá du lịch; thu hút đầu tư và tăng cường liên kết, hợp tác phát triển du lịch; đào tạo và bồi dưỡng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch;

quy hoạch phát triển du lịch văn hóa triển khai đồng bộ, tăng cường quản lý nhà nước về du lịch,... Thông qua đó, tỉnh đã thu hút được một số nhà đầu tư chiến lược nghiên cứu tìm hiểu, đầu tư triển khai thực hiện các chương trình, dự án phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh như: Tập đoàn VinGroup đầu tư khu nghỉ dưỡng Vinpearl Tuyên Quang tại Khu du lịch Suối khoáng Mỹ Lâm; Tập đoàn SunGroup khảo sát đầu tư vào Khu danh lam thắng cảnh Quốc gia đặc biệt Na Hang - Lâm Bình; Tập đoàn Flamingo đầu tư phát triển dịch vụ tại Khu di tích Quốc gia đặc biệt Tân Trào,... Hiện nay, một số sản phẩm du lịch đang được tỉnh tiếp tục đầu tư xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng nhằm đáp ứng nhu cầu đa dạng của du khách như:

Du lịch lịch sử - văn hóa: Khai thác các khu, điểm du lịch trọng điểm của tỉnh như: Khu di tích di tích quốc gia đặc biệt Tân Trào với những di tích nổi tiếng như: Lán Nà Nưa, đình Tân Trào, đình Hồng Thái, cây đa Tân Trào, lán Hang Bồng,... Khu di tích Kim Bình (huyện Chiêm Hóa); Khu di tích ATK - Kim Quan (Yên Sơn); Khu di tích Làng Ngòi - Đá Bàn (xã Mỹ Bằng, Yên Sơn). Đây là những điểm thăm quan hấp dẫn đối với du khách và trở thành địa chỉ đỏ trong công tác giáo dục truyền thống cách mạng của dân tộc.

Du lịch sinh thái và nghỉ dưỡng: Khai thác tiềm năng di sản thiên nhiên với nhiều thắng cảnh độc đáo, hấp dẫn và sự đa dạng của sinh học như: Khu bảo tồn thiên nhiên Na Hang - Lâm Bình; khu bảo tồn thiên nhiên Tát Kê - Bản Bung; khu bảo tồn thiên nhiên Cham Chu; Khu du lịch suối khoáng nóng Mỹ Lâm với nguồn suối khoáng nóng từ lòng đất và được đánh giá những mỏ nước khoáng tốt nhất tại miền Bắc Việt Nam.

Du lịch tâm linh: Hệ thống các đình, đền, chùa linh thiêng và kiến trúc, nghệ thuật độc đáo đã trở thành sản phẩm du lịch tâm linh hấp dẫn du khách thập phương, như: Đền Thượng, Đền Mẫu Ỗ La, Đền Hạ, Đền Kiếp Bạc, Đền Cảnh Xanh, Chùa An Vinh, Chùa Trùng Quang, Chùa Hang (Thành phố Tuyên Quang); Đền Lang Quán, Đền Minh Nương, Đình Minh Cầm (huyện Yên Sơn); Chùa Bảo Ninh Sùng Phúc (huyện Chiêm Hóa); Đền Pác Tạ (huyện Na Hang); Chùa Phúc Lâm (huyện Lâm Bình),...

Du lịch lễ hội: Cộng đồng các dân tộc sinh sống trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang có nhiều lễ hội và nghệ thuật truyền thống đặc sắc, phong phú đã góp phần hình thành nên những sản phẩm du lịch lễ hội độc đáo thu hút sự quan tâm, khám phá và trải nghiệm văn

hóa như: Lễ hội Lồng tồng; Lễ hội nhảy lửa; Lễ hội cầu may và cầu mùa; Lễ hội Thành Tuyên; Lễ hội Đình Thọ Vực (xã Hồng Lạc, huyện Sơn Dương); Lễ hội Rước mầu đền Hạ, đền Thượng, đền Ỗ La (thành phố Tuyên Quang),... với nhiều loại hình nghệ thuật truyền thống như: Hát Then (dân tộc Tày); Hát Páo dung; Lễ cấp sắc (dân tộc Dao); Kéo co truyền thống của cộng đồng các dân tộc Tuyên Quang; Hát Soọng Cò (dân tộc Sán Dìu); Hát Sinh ca (dân tộc Cao Lan),... Trong đó, nổi bật là Lễ hội Thành Tuyên với cách thức tổ chức ngày càng chuyên nghiệp, gắn với các sự kiện văn hóa cấp quốc gia, khu vực đã tạo được điểm nhấn và trở thành sản phẩm du lịch độc đáo của tỉnh.

Du lịch cộng đồng: Hiện nay, trên địa bàn tỉnh có 14 điểm du lịch cộng đồng tại các huyện Lâm Bình, huyện Na Hang, huyện Sơn Dương, huyện Chiêm Hóa và thành phố Tuyên Quang đã thu hút đông đảo du khách tới thăm quan và trải nghiệm như: Làng văn hóa - du lịch Tân Lập (xã Tân Trào, huyện Sơn Dương); điểm du lịch cộng đồng thôn Nà Tông, Nà Đông (xã Thượng Lâm, huyện Lâm Bình); điểm du lịch cộng đồng thôn Nặm Đíp (xã Lăng Can, huyện Lâm Bình); Làng văn hóa thôn An Thịnh (xã Tân An), điểm du lịch cộng đồng tại thác Bản Ba (xã Trung Hà, huyện Chiêm Hóa); điểm du lịch cộng đồng thôn Khâu Tràng (xã Hồng Thái, huyện Na Hang); Làng văn hóa - du lịch Giếng Tanh (xã Kim Phú, thành phố Tuyên Quang),...

Với những sản phẩm du lịch phong phú và riêng có, tỉnh Tuyên Quang đã và đang là điểm đến hấp dẫn đối với du khách trong nước và quốc tế. Giai đoạn 2016-2020, tỉnh Tuyên Quang đã thu hút 8.445.700 lượt khách du lịch với tổng thu từ du lịch đạt 7.425 tỷ đồng. Trong năm 2022, tỉnh Tuyên Quang đã thu hút 2.372.000 lượt khách du lịch, đạt 104% kế hoạch năm và tổng thu từ du lịch đạt 2.475 tỷ đồng, đạt 105% kế hoạch năm. [5]

Để khai thác nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch bền vững tỉnh Tuyên Quang phấn đấu đến năm 2025 đón trên 3 triệu lượt khách du lịch với tổng doanh thu từ du lịch đạt trên 4.800 tỷ đồng và đóng góp cho GRDP từ 6% trở lên. Đến năm 2030, phấn đấu đón trên 5,5 triệu lượt khách du lịch; đóng góp vào GRDP toàn tỉnh từ 10% trở lên, tỉnh Tuyên Quang cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp cơ bản như:

Tạo dựng môi trường sinh hoạt văn hóa và thực hành di sản văn hóa của cộng đồng các dân tộc, tăng cường giao lưu cộng đồng, câu lạc bộ,... nhằm nâng

cao nhận thức cho người dân trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của dân tộc gắn với phát triển du lịch bền vững của địa phương. Bên cạnh đó, tiếp tục bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa truyền thống của cộng đồng các dân tộc như: Lễ hội, hát Then, hát Cọi,... Sưu tầm các bài dân ca, các điệu dân vũ, trò chơi dân gian, bài thuốc, món ăn đặc sắc, khôi phục một số lễ hội truyền thống và các làng nghề truyền thống của đồng bào các dân tộc.

Duy trì và nâng cao chất lượng những sản phẩm du lịch văn hóa đặc thù: Du lịch văn hóa - lịch sử; du lịch sinh thái và nghỉ dưỡng; du lịch cộng đồng; du lịch lễ hội; du lịch tâm linh,... Đồng thời, đa dạng hoá các dịch vụ du lịch và phát triển thêm nhiều sản phẩm du lịch văn hóa mới như: Du lịch văn hóa ẩm thực; du lịch văn hóa làng nghề,... Đồng thời, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ số trong xây dựng cơ sở dữ liệu quản lý, bảo tồn, khai thác, phát huy giá trị các di sản văn hóa để quảng bá du lịch văn hóa và xây dựng những sản phẩm du lịch văn hóa hấp dẫn, góp phần thúc đẩy tăng trưởng, phát triển kinh tế - xã hội bền vững.

Huy động nguồn lực xã hội đầu tư xây dựng và nâng cao chất lượng cơ sở hạ tầng kỹ thuật phục vụ du lịch văn hóa như: mạng lưới giao thông, nguồn nước sạch, khu vệ sinh công cộng tại các điểm du lịch, khu mua sắm, khu ẩm thực phục vụ khách du lịch,... Phát triển sản phẩm lưu niệm, quà tặng mang bản sắc văn hóa các dân tộc, sản phẩm nông sản đặc sản... phục vụ nhu cầu của thị trường và du khách. Đồng thời, tăng cường xúc tiến quảng bá các sản phẩm du lịch văn hóa đặc trưng của tỉnh trên các phương tiện thông tin đại chúng: tạp chí, báo đài, truyền hình,... Liên kết với các địa phương trong nước và quốc tế tổ chức các sự kiện về tuần lễ du lịch, hội chợ du lịch,... để góp phần thúc đẩy về chất lượng quảng bá du lịch.

4. Kết luận

Tiềm năng di sản văn hóa đa dạng, phong phú là nguồn lực văn hóa quan trọng để tỉnh Tuyên Quang xây dựng, phát triển những sản phẩm du lịch đặc trưng và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch đạt tiêu chuẩn quốc gia, tiến tới tiêu chuẩn quốc tế nhằm đáp ứng nhu cầu đa dạng của du khách. Khai thác nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch góp phần thực hiện thành công mục tiêu phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng, đóng góp chung vào phát triển kinh tế - xã hội

bền vững của tỉnh, trở thành “tỉnh phát triển khá toàn diện, bền vững trong khu vực miền núi phía Bắc”.

REFERENCES

[1] Communist Party of Vietnam. (2021), *Documents of the 13th National Congress of Deputies*, volume 1, National Political Publishing House, Hanoi.

[2] Dung, L.T.K., *Preservation and promotion of value of cultural heritages, transformation into an important resource for the socio-economic development of Tuyen Quang province in the new period*. http://doingoai.tuyenquang.gov.vn/n82660_bao-ton-va-phat-huy-gia-tri-cac-di-san-van-hoa-chuyen-hoa-thanh-nguon-luc-quan-trong-cho-phat-trien-kinh-te-xa-hoi-tinh-tuyen-quang-trong-giai-doan-moi_vi

[3] Department of Culture, Sports and Tourism of Tuyen Quang province, Report No. 274/BC-SVHTTDL dated September 4, 2020 *Monitoring implementation of the law on conservation and promotion of intangible cultural heritage of ethnic minorities and mountainous areas*.

[4] Department of Culture, Sports and Tourism of Tuyen Quang province, Report No. 285/BC-SVHTTDL dated September 14, 2020 *Summary of implementation of the Master Plan of Vietnam's museum system up to 2020*.

[5] Department of Culture, Sports and Tourism of Tuyen Quang province, Report No. 334/BC-VHTTDL dated November 24, 2022 *Review of direction and administration in 2022 and tasks and solutions for direction and administration in 2023*.

[6] Hai, H.N., *Research on current situation and proposals in developing community-based tourism in Tuyen Quang province in the near future*, Provincial Social Science and Humanities project, Tuyen Quang, 2021.

[7] Huyen, T.T.T., *Current situation and solutions to develop cultural tourism in Tuyen Quang province*, Industry and Trade Journal, issue 22, October 2022, <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/thuc-trang-va-giai-phap-phat-trien-du-lich-van-hoa-tinh-tuyen-quang-100683.htm>

[8] Phan, V.N., *Researching, preserving and promoting the heritage value of Then singing in*

Tuyen Quang province, Provincial Social Science and Humanities project, Tuyen Quang, 2016.

[9] Quang, D.T., *Conservation and development of ethnic minority culture in Tuyen Quang province*, Party Committee Portal of Tuyen Quang province, January 18, 2022 <https://tuyenquang.dcs.vn/DetailView/69698/36/Bao-ton-va-phat-trien-van-hoa-cac-dan-toc-thieu-so-tinh-Tuyen-Quang.html>

[10] Tam, T., *Developing tourism into a major economic sector*, <https://baotuyenquang.com.vn//du-lich/du-lich-tuyen-quang/phat-trien-du-lich-thanh-nganh-kinh-te-quan-trong-150889.html>

[11] Tuyen Quang Provincial Party Committee, *Conservation and promotion of cultural heritage: a resource for sustainable socio-economic development*, Proceedings of the National Cultural Conference on implementing the Resolution of the 13th Hanoi

National Congress of Delegates, November 24, 2021, pg.772-780

[12] Tuyen Quang Provincial Party Committee, *Resolution of the 17th Congress of Tuyen Quang Provincial Party Committee, term 2020 - 2025*.

[13] Tuyen Quang Provincial Party Committee, *Political Report No. 558-BC/TU dated October 02, 2020 of the 16th Provincial Party Executive Committee at the 17th Provincial Party Congress, term 2020-2025* “Promotion of the revolutionary homeland tradition and strength of national unity; Strengthening of building of a clean and strong Party and political system; promotion of innovation and creativity, bringing Tuyen Quang province to develop fairly, comprehensively and sustainably in the northern mountainous region.”